

Nr 372.

Av herr **Åman**, *angående gratifikationer till personalen vid hampberedningsverket i Värmbol.*

Chefen för jordbruksdepartementet har i proposition nr 2 till årets riksdag hemställt vad beträffar vissa personalfrågor i samband med avvecklingen av driften vid hampberedningsverket i Värmbol, att riksdagen måtte medgiva, att av det för budgetåret 1953/54 anvisade reservationsanslaget till prisreglerande åtgärder på jordbrukets område må för gratifikationer till personal vid hampberedningsverket i Värmbol i huvudsaklig överensstämmelse med de grunder, som i propositionen angivits, tagas i anspråk ett belopp av högst 80 000 kronor.

Till ledning för bedömandet av denna fråga har departementschefen anmodat arbetsmarknadsstyrelsen och statens jordbruksnämnd att efter vissa utredningar till Kungl. Maj:t inkomma med förslag rörande *dels* vissa personalfrågor, *dels* dispositionen av de 350 000 kronor, som skulle erfordras i samband med avvecklingen av nämnda hampberedningsverk. Över dessa förslag har sedermera statskontoret beretts tillfälle avgiva yttrande. Beträffande den kompensation, som borde komma den friställda arbetskraften till del vid avvecklingen av hampberedningsverket i Värmbol och linberedningsverket i Gimo, har delade uppfattningar kommit till synes mellan å ena sidan arbetsmarknadsstyrelsen och å andra sidan statens jordbruksnämnd och statskontoret.

Arbetsmarknadsstyrelsen har i sin skrivelse framhållit, att ett generellt verkande gratifikationssystem måtte komma till användning vid fastställandet av ersättningar till den friställda personalen vid såväl Värmbol- som Gimoverken, enär en differentiering av ersättnings storlek, som toge hänsyn till de ekonomiska förlusterna i enskilda fall, skulle stöta på stora praktiska svårigheter. Utöver detta har styrelsen föreslagit att till sådan friställd arbetskraft, som på grund av ålder eller invalidiserande sjukdomar ej kunde beredas annan anställning, utgiva ytterligare ersättning med 50 procent av det generellt utgående gratifikationsbeloppet.

Beträffande disponenterna vid de båda verken har arbetsmarknadsstyrelsen förutsatt, att ersättning till dessa borde utbetalas efter grunder, som Kungl. Maj:t finner lämpliga. Arbetsmarknadsstyrelsen har beräknat ett anslag på 228 375 kronor för att täcka personalavvecklingskostnaderna vid de båda beredningsverken. Efter underhandskontakt mellan arbetsmarknadsstyrelsen och berörda personalorganisationer har dessa förklarat sig kunna biträda styrelsens förslag.

Statens jordbruksnämnd framhåller i sin skrivelse att största möjliga hänsyn skall tagas till de anställda vid avvecklingen av driften i Värmbol. Vad gäller beredningsverket i Gimo framhåller nämnden, att förhållandet där är något annorlunda på grund av att detta frivilligt nedlagt sin verksamhet, vilket inte varit fallet med beredningsverket i Värmbol. Nämnden ifrågasätter därför, om för Gimoverket bör förekomma andra statliga hjälpåtgärder än sådana, som i allmänhet brukar vidtagas med hänsyn till arbetsmarknaden. Nämnden vill dock icke motsätta sig att Gimoverket behandlas på samma sätt som Värmbol. I motsats till arbetsmarknadsstyrelsen förordar jordbruksnämnden en behovsprövning av ersättningsbeloppen. Enligt nämndens mening borde hjälpåtgärderna i första hand komma dem till godo, som av olika skäl är sämst ställda på arbetsmarknaden. Nämnden har funnit stöd för denna åsikt i jordbruksutskottets utlåtande nr 38:1953. Med hänsyn därtill föreslår nämnden, att särskilda gratifikationer endast skall lämnas till den personal, som inte kan bli hjälpt av vanliga arbetsmarknadsåtgärder. Till hjälp åt dessa föreslår nämnden ett anslag på 75 000 kronor, vilket belopp borde fördelas av arbetsmarknadsstyrelsen eller underlydande organ i samråd med de lokala personalorganisationerna.

I statskontorets yttrande över arbetsmarknadsstyrelsens och jordbruksnämndens skrivelser har vissa betänkligheter framförts mot arbetsmarknadsstyrelsens förslag. I likhet med nämnden har ämbetsverket funnit skäligt, att vissa mindre omfattande åtgärder vidtages för personal vid verket i Värmbol, samt ansett att sådana skäl inte förebragts att staten borde vidtaga särskilda stödåtgärder för personalen vid Gimoverkets nedläggande.

Från statskontorets sida har man velat begränsa gratifikationerna till sådana anställda, som varit vid verket under minst fem år samt uppnått en ålder av 25 men icke 67 år och icke före den 1 oktober 1953 erhållit annan stadigvarande anställning.

Vid sitt ställningstagande har departementschefen i stort sett biträtt statskontorets yttrande i vad avser den personkrets, som kunde komma i åtnjutande av ersättning i form av gratifikationer. Departementschefen har ej heller funnit anledning att till disponenten vid Värmbol anslå något gratifikationsbelopp på grund av att denne numera erhållit stadigvarande anställning.

Det kan i och för sig finnas skäl som talar för en viss differentiering i gratifikationsbeloppens storlek, beroende på den friställda arbetskraftens möjligheter att skaffa sig annan anställning. Departementschefen har dock uttalat att ett kompensationsystem utan behovsprövning vore att föredraga framför ett system med vansklig sådan.

Det torde vara ostridigt att även om ny anställning kan erhållas — vilket i vissa fall skett på annan ort — har denna omplacering varit förenad med extra kostnader, som av naturliga skäl i detta fall bör bestridas av statsverket.

Med anledning av vad sålunda anförts hemställas,

att riksdagen måtte besluta att gratifikation skall utgå till friställd arbetskraft vid hampberedningsverket i Värmbol och linberedningsverket i Gimo i enlighet med de grunder, som i skrivelse till Kungl. Maj:t anförts av kungl. arbetsmarknadsstyrelsen.

Stockholm den 27 januari 1954.

Valter Åman.
